

ESTUDIS SOBRE LA CREACIÓ I EDICIÓ INFANTIL I JUVENIL

ooohéee

Edició de
l'Institut
d'Estudis
Balearics.
Illes Balears,
Spain.
2n Semestre
de 2007.

Gabriel Janer Manila
President de l'Institut d'Estudis Balearics

Un espai de llibertat

Un espacio
de libertad

A Space
Of Freedom

portalpòrtic

“Ce qui demeure invariable, c'est le plaisir de lire, de tenir un livre entre les mains et d'éprouver soudain cette sensation d'émerveillement, de reconnaissance, de froid ou de chaleur qu'évoquent parfois, sans raison perceptible, certaines successions de mots”

Alberto Manguel

De nou apareix, i és gairebé un miracle, la nostra revista. L'any passat la presentàrem a Frankfurt, després a Nova York, més tard a Bolonya. Els seus lectors ens escriuen des d'indrets molt llunyans. Ens expliquen l'emoció que senten en tenir-la a les mans i llegir-la. *Ooohéee* és una proposta d'invitació a la lectura. Entre les seves pàgines intentem crear un espai de llibertat amb el llibre a l'horitzó de les nostres inquietuds. De plantejar-nos, al mateix temps, alguns interrogants.

¿Com desenvolupar el gust per la lectura entre una generació d'alumnes que senten una poderosa atracció per les consoles dels videojocs, les pantalles d'ordinador, molt més que pels llibres? Llegir hauria de ser un plaer. Una professora ens conta que va proposar als seus alumnes de manera informal alguns textos narratius i va intentar convèncer-los perquè els llegissin. Quan es va adonar que no havien llegit res, va arribar un dia a la classe i els va dir: «Llegiu d'una vegada. Demà hi haurà un control». Se li va acostar un alumne i li va advertir: «Vostè va parlar del plaer de llegir, senyora. Hi haurà un control. Vostè va parlar d'un plaer? Pot controlar-se el plaer?» Es tracta de formar lectors que ho continuïn sent durant tota la vida, addictes al llibre. Lectors estables. Hem de ser capaços de crear en els joves el gust per la lectura de tal manera que perdu-

De nuevo aparece, y es casi un milagro, nuestra revista. El año pasado la presentamos en Frankfurt, luego fue en Nueva York, más tarde en Bolonia. Sus lectores nos escriben desde lugares muy lejanos. Nos cuentan la emoción que sienten al tenerla en sus manos y leerla. *Ooohéee* es una propuesta de invitación a la lectura. Entre sus páginas tratamos de crear un espacio de libertad con el libro en el horizonte de nuestras inquietudes. De planteamos al mismo tiempo algunos interrogantes.

¿Cómo desarrollar el gusto por la lectura entre una generación de alumnos que sienten una poderosa atracción por las consolas de los videojuegos, las pantallas de ordenador, mucho más que por los libros? Leer debería ser un placer. Una profesora nos cuenta que propuso a sus alumnos de manera informal algunos textos narrativos y trató de convencerles para que los leyeran. Cuando se dio cuenta de que no habían leído nada, llegó un día a la clase y les dijo: «Leed de una vez. Mañana habrá un control». Se le acercó un alumno y le advirtió: «Usted habló del placer de leer, señora. Habrá un control. ¿Usted habló de un placer? ¿Puede controlarse el placer?» Se trata de formar lectores que sigan siéndolo durante toda la vida, adictos al libro. Lectores estables. Debemos ser capaces de crear en los jóvenes el gusto por la lectura

Once again and almost miraculously, we are bringing out our magazine. We presented it in Frankfurt in last year, then in New York and later in Bologna. Our readers have written us from faraway places to tell us of their excitement when they hold it in their own hands and peruse it. *Ooohéee* is an invitation to reading. Our goal is to help books create a space of freedom at the horizons of our concerns; at the same time, we broach a number of different questions amongst its pages.

How to develop a taste for reading among a generation of students who are seduced by videogames and computer screens, far more than by books? Reading should be a pleasure. One teacher told us she informally suggested several narrative texts to her students and tried to convince them to read them. When she realised they had not read any of them, she came to class one day and told them, "Just read them! There'll be a test tomorrow." A student approached her and informed her, "You said reading was a pleasure, Miss. There'll be a test. And you said pleasure? Can pleasure be tested?" We aim to shape readers who will continue to read their whole lives long, addicted to books. Stable readers. We must be able to forge a long-lasting taste for reading in young people. And when I say reading as pleasure, I am advocating the notion of

ri al llarg del temps. I quan parlo de la lectura com a plaer, proposo una idea de lectura sensual, un model de lectura capaç de posar tots els nostres sentits en acció.

Cal preguntar-se pel paper que adjudiquem a la lectura en el començament del tercer mil·lenni. Com es construeix la biografia d'un lector possible? Quina és la raó per la qual no estem formant lectors? Com llegeix qui llegeix? També, pel lloc de la lectura en l'imaginari social de la nostra època.

És probable que la construcció d'aquest lector que volem per a tota la vida passi en primer lloc per la recepció de la literatura per mitjà d'una veu que conta, per fer un viatge cap a la memòria profunda de les coses continguda en les paraules: nues, solitàries, sense altre suport que la seva dignitat sonora i amb la immensa càrrega significativa que han acumulat al llarg del temps. Una paraula és un microcosmos de consciència humana. El viatge cap als noms de les coses, a les paraules que ens diuen allò que nosaltres, en tant que societat, creiem que és el món. I ens diuen, sobretot, allò que imaginem què podria ser el món. La paraula és creadora de realitats noves, d'universos possibles. És un viatge que ens porta a la ficció. En l'inici del temps va ser la por, escrivia Cortázar. I tal vegada sigui la por allò que t'impulsa a viatjar cap a la invenció d'altres vides que... eren i al mateix temps no eren. Un viatge cap a la suplantació de la realitat, cap a aquelles històries que encara no són, cap a l'articulació del record, cap a la fabulació.

El text escrit viatja sense aquell auxili de gestos, i pauses, i silencis que acompanyava el relat oral. Però el lector haurà d'imaginar-los. La lectura serà un joc dinàmic, un procés a través del qual es construeix l'obra literària en la consciència del lector. D'aquesta manera, el lector apareix com un dels actants de la gestió literària. L'obra literària existeix, es fa realitat, deixa de ser una virtualitat possible, per obra de la imaginació del lector que, en produir-se la seva trobada amb el text, la imagina i la recrea.

En els nostres dies es parla tot sovint de la lectura. Ho fan estudiosos, investigadors, escriptors, pedagogs, periodistes, professors, mestres... I és bo que sigui així. De lectura hem de parlar tots, perquè és una qüestió de tots. No obstant això, la pregunta salta de manera sobtada: en què consisteix el plaer de llegir? Aprenem a llegir i a escriure no per gaudir de la literatura, sinó com un instrument funcional. Molta gent sap llegir, però molts només llegeixen per motius pràctics. Les conseqüències són devastadores. Molts homes i dones queden marginats de la literatura escrita per no ser capaços d'acudir al llibre a la recerca d'idees, d'emocions noves, de paisatges inesperats, de mons intuïts. Se'ls margina perquè se'ls incapacita per gaudir a través de les creacions del llenguatge.

de tal manera que perdure a lo largo del tiempo. Y cuando hablo de la lectura como placer, propongo una idea de lectura sensual, un modelo de lectura capaz de poner todos nuestros sentidos en acción.

Cabe preguntarse por el papel que adjudicamos a la lectura en el comienzo del tercer milenio. ¿Cómo se construye la biografía de un lector posible? ¿Cuál es la razón por la cual no estamos formando lectores? ¿Cómo lee el que lee? También, por el lugar de la lectura en el imaginario social de nuestra época.

Es probable que la construcción de ese lector que queremos para toda la vida pase en primer lugar por la recepción de la literatura mediante una voz que cuenta, por realizar un viaje hacia la memoria profunda de las cosas contenida en las palabras: desnudas, solitarias, sin otro soporte que su dignidad sonora y con la inmensa carga significativa que han acumulado a lo largo del tiempo. Una palabra es un microcosmos de consciencia humana. El viaje hacia los nombres de las cosas, a las palabras que nos dicen aquello que nosotros, en tanto que sociedad, creemos que es el mundo. Y nos dicen, sobre todo, aquello que imaginamos qué podría ser el mundo. La palabra es creadora de realidades nuevas, de universos posibles. Es un viaje que nos lleva a la ficción. En el inicio del tiempo fue el miedo, escribió Cortázar. Y tal vez sea el miedo aquello que te impulsa a viajar hacia la invención de otras vidas que... eran y a la vez no eran. Un viaje hacia la suplantación de la realidad, hacia aquellas historias que todavía no son, hacia la articulación del recuerdo, hacia la fabulación.

El texto escrito viaja sin aquel auxilio de gestos, y pausas, y silencios que acompañaba el relato oral. Pero el lector tendrá que imaginarlos. La lectura será un juego dinámico, un proceso a través del cual se construye la obra literaria en la conciencia del lector. De esta manera, el lector aparece como uno de los actantes de la gestión literaria. La obra literaria existe, se hace realidad, deja de ser una virtualidad posible, por obra de la imaginación del lector que, al producirse su encuentro con el texto, la imagina y la recrea.

En nuestros días se habla con frecuencia de la lectura. Lo hacen estudiosos, investigadores, escritores, pedagogos, periodistas, profesores, maestros... Y es bueno que sea así. De lectura debemos hablar todos, porque es una cuestión de todos. No obstante, la pregunta salta de manera súbita: ¿En qué consiste el placer de leer? Aprendemos a leer y a escribir no para gozar de la literatura, sino como un instrumento funcional. Mucha gente sabe leer, pero muchos sólo leen por motivos prácticos. Las consecuencias son devastadoras. A muchos hombres y mujeres se les margina de la literatura escrita al no ser capaces

sensual reading, a model of reading with the power to engage all five senses.

We should ask ourselves about the role we attach to reading at the dawn of the third millennium. How can we fashion the career of a potential reader? Why are we failing to create readers? What does a reader do when he's reading? And what place does reading have in the social imagery of our times?

In the first place, forging that lifelong reader we aspire to most likely originates in receiving literature via a voice that recounts, in journeying towards the deep memory of the things contained in words: bare, solitary, without any other support than their sonorous dignity and the heavy significant charge they have accumulated over time. Words are microcosms of human awareness. The journey towards the names of things, towards words that tell us what we, as a society, believe the world to be. Above all, they tell us how we imagine the world could be. Words create new realities, possible universes. It is a journey that leads us to fiction. In the beginning of time there was fear, wrote Cortázar. And perhaps it is fear that drives us to journey towards the invention of other lives that once existed, yet did not. A trip towards the supplantation of reality, towards stories that still do not exist, towards the articulation of memory, fabulation.

The written text travels without the help of the gestures, pauses and silences that used to accompany oral tales, yet the reader will have to imagine them. Reading is a dynamic game, a process whereby the text is constructed in the reader's mind. Hence, readers become one of the agents of the literary process. A work of literature exists, becomes reality and stops being a potentiality through the workings of a reader's imagination, the recreation at the moment when the encounter with the text takes place.

There is a lot of talk going around about reading nowadays. Scholars, researchers, writers, pedagogues, journalists, professors, teachers etc. And that's the way it should be. Every one of us should be talking about reading, because it is a question that concerns us all. Yet, one question immediately springs to the fore: What does the pleasure of reading consist in? We learn how to read and write not to enjoy literature, but as a functional tool. Reading is widespread, yet many people read only for practical purposes. The consequences are devastating. Not being able to resort to books in search of ideas, new emotions, unforeseen landscapes and intuited worlds leaves many individuals stranded on the margins of written literature, on the margins because it leaves them incapable of extracting enjoyment from the fruits of language.

Only those who discover the sensuality of reading become readers. Only those capable of putting their five senses and

Només qui descobreix la sensualitat de la lectura esdevé un lector. Només aquell que és capaç de posar en acció els seus cinc sentits, també la intel·ligència, com passa quan participem plenament d'un acte eròtic. Llegir significa identificar-se amb l'amant o amb el místic. Llegir significa ser una mica clandestí: fugir del món extern, lliurar-se a una ficció, obrir un parèntesi en el qual cabrà tot allò que encara som capaços d'imaginar. En no llegir perdem la possibilitat de construir un espai imaginari: el lloc de la fantasia, de la capacitat de veure o de somiar allò que no es veu a simple vista, diferent de la realitat quotidiana.

Llegir és també un joc. El joc de recórrer els laberints que ens porten a l'interior de la llengua. En la lectura es compromet tota la persona. I el text escrit només adquireix significat en el moment en què un home o una dona se l'apropia per bastir la seva representació. Ensenyar a llegir és també educar perquè cada nin o jove sigui capaç de buscar els possibles sentits del text. Educar per a la complicitat amb la literatura, amb la força humanitzadora que contenen les paraules. Hi havia una vegada un pintor que pintava bellíssims paisatges en les parets d'un palau. Un dia va decidir perdre's en aquells paisatges. Va entrar en un d'aquests i va travessar el bosc i després el mar, com Alicia va botar més enllà de l'espill, i es va perdre en aquell país estrany. Així, les nostres lectures ens permeten perdre'ns en misteriosos paisatges, guaitar en altres vides i mirar a través d'altres ulls. Perquè en el llibre radica el més sorprenent espai de llibertat: la possibilitat de viure altres mons, de sentir com a noves certes emocions. ♦♦

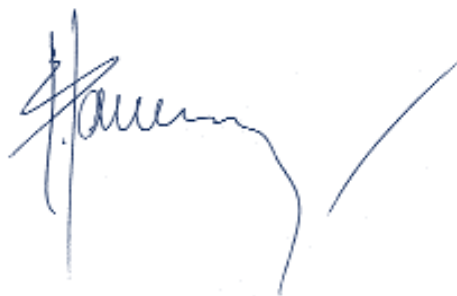
de acudir al libro en busca de ideas, de emociones nuevas, de paisajes inesperados, de mundos intuitivos. Se les margina porque se les incapacita para gozar a través de las creaciones del lenguaje.

Sólo quien descubre la sensualidad de la lectura deviene un lector. Sólo aquel que es capaz de poner en acción sus cinco sentidos, también la inteligencia, como sucede cuando participamos plenamente de un acto erótico. Leer significa identificarse con el amante o con el místico. Leer significa ser algo clandestinos: huir del mundo externo, entregarse a una ficción, abrir un paréntesis en el que va a caber todo aquello que aún somos capaces de imaginar. Al no leer perdemos la posibilidad de construir un espacio imaginario: el lugar de la fantasía, de la capacidad de ver o de soñar algo que no se ve a simple vista, diferente a la realidad cotidiana.

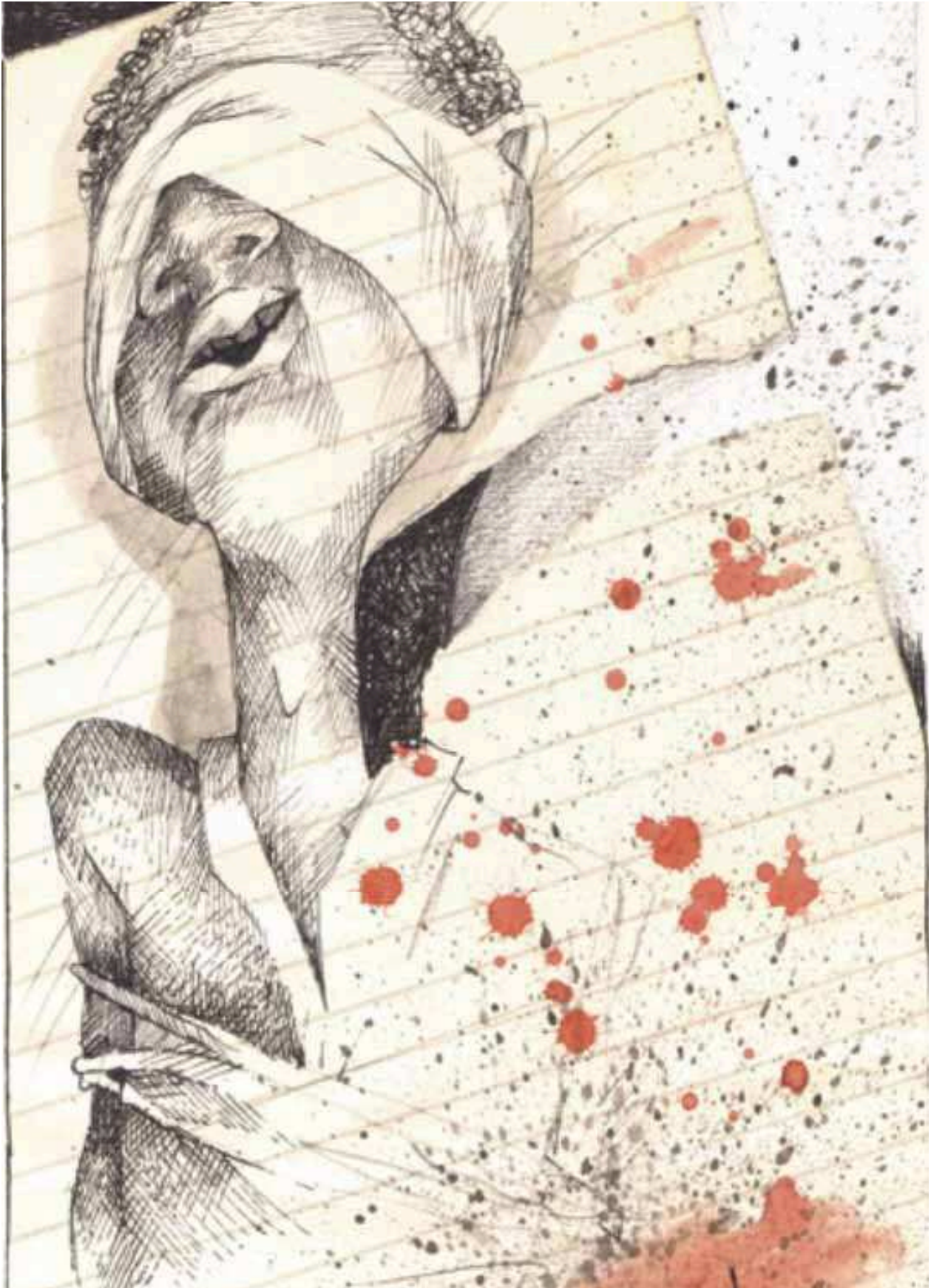
Leer es también un juego. El juego de recorrer los laberintos que nos llevan al interior de la lengua. En la lectura se compromete toda la persona. Y el texto escrito sólo adquiere significado en el momento en que un hombre o una mujer se lo apropia para construir su representación. Enseñar a leer es también educar para que cada niño o joven sea capaz de buscar los posibles sentidos del texto. Educar para la complicitad con la literatura, con la fuerza humanizadora que contienen las palabras. Había una vez un pintor que pintaba bellísimos paisajes en las paredes de un palacio. Un día decidió perderse en aquellos paisajes. Entró en uno de ellos y atravesó el bosque y luego el mar, como Alicia saltó más allá del espejo, y se perdió en aquel país extraño. Así, nuestras lecturas nos permiten perder-nos en misteriosos paisajes, asomarnos a otras vidas y mirar a través de otros ojos. Porque en el libro radica el más asombroso espacio de libertad: la posibilidad de vivir otros mundos, de sentir como nuevas ciertas emociones. ♦♦

intelligence into play, as when we participate fully in an erotic act. Reading means identifying with the lover or the mystic. Reading means clandestinity: fleeing from the outside world, surrendering to a fiction, opening a parenthesis that will embrace everything we are still capable of imagining. Not reading means losing the chance to construct an imaginary space: a place for fantasy, the capacity to see or dream something unseen at first, something outside the realm of the commonplace.

Reading is also the game of wending through labyrinths that leads us into the depths of language. A person is entirely committed when he reads and the written text only acquires meaning when a person appropriates it to construct its representation. Teaching reading also means educating each child or young person to be able to look for possible meanings within texts. Educating for complicity with literature, with the humanising force contained in words. Once upon a time, there was an artist who painted fetching landscapes on the walls of a palace. One day, he decided to get lost in them. He entered one of the landscapes and crossed the forest and then the sea, as Alicia went through the looking glass and was lost in that strange land. Thus, reading allows us to lose ourselves in mysterious landscapes; it shows us other lives and how to look through other eyes because the most amazing space of freedom resides in books: the possibility of experiencing other worlds, feeling certain emotions anew. ♦♦

Il·lustració de Mabel Piérola per a "El Palau de Vidre", de G. Janer Manila.